

מטה הארצי / אגף התנועה
מחלקת התנועה
בית - דגן
טל': 03 - 9602607
פקס: 03 - 9602725
תאריך: 15/2/06
עא/0101 - 37237

אל- _____
(לוח תפוצת נהלי מת"ן)

הנדון : נוהל מתן 02.232.03 : הטיפול בעבירות שכרות בנהיגה

1. רצ"ב הנוהל שבנדון.
2. הנוהל בא לאחר תקופה ארוכה, שבה טיפול אגף התנועה בנושא הוסדר בהנחיות שונות, שהופצו בעקבות פסיקת בית המשפט העליון. הנוהל מבוסס על תיקון חקיקה, פרי יוזמה משותפת לאגף התנועה ולמשרדי ממשלה הנוגעים בדבר, אשר התקבל בדצמבר 2005.
3. בנוסף לשינויים בדרך הטיפול, הנובעים מהשינוי במצב החוקי, הנוהל בא לפשט את הליכי האכיפה, ולאפשר את סיום הטיפול בשטח, דבר שהינו חיוני לשם אכיפה אפקטיבית, ולנוכח רכישת כמות גדולה של מכשירי ינשוף.
4. יש להדריך את כל השוטרים בשעורים השבועיים בדרך הטיפול שנקבעה בנוהל זה.
5. תוקפו של נוהל זה מפרסומו.

בברכה ,

משה בן זיקרי - נצ"מ

ר' מחלקת התנועה

כללי

העבירה של נהיגה בשכרות היא מהחמורות בעבירות התעבורה, ופוטנציאל המסוכנות שבה להתרחשות תאונת דרכים גבוה במיוחד.

מחקרים על הרגלי שתיית אלכוהול בישראל בעשור האחרון מצביעים על מגמת עליה בתדירות שתיית אלכוהול במקומות בילוי ("פאבים"). ההרגל לנהוג ברכב לאחר שתיית אלכוהול שכיח בקרב אוכלוסייה המבלה במקומות אלה. שכיחות התופעה גבוהה בקרב נהגים צעירים בסופי שבוע.

אכיפה אפקטיבית של עבירה זו חיונית לשם הקניית נורמות התנהגות תקינות בדרך בקרב ציבור הנהגים ("אם שותים לא נהגים"), כחלק מהמלחמה בקטל בדרכים.

מטרה

1. נוהל זה נועד לרכז את ההיבטים השונים בטיפול בעבירות תעבורה הנעברות תוך שכרות לנוהל אחיד ומפורט.
2. הנוהל מתייחס לפעולות שעל השוטר לנקוט ולסמכויותיו בעת הטיפול בשיכור.

מבוא

1. בדצמבר 2005 פורסם חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 72) התשס"ו-2005, ועם פרסומו נכנס לתוקפו (להלן – "התיקון").
2. התיקון קבע שינויים משמעותיים בסעיפים 62(3) ו-64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], תשכ"א-1961 (להלן: - "פקודת התעבורה") הדנים בשכרות, ושינה את המצב המשפטי שהיה קיים בנוגע לעבירת נהיגה בשכרות ולאופן אכיפתה.
3. התיקון בא להרחיב את הכלים שבידי המשטרה לאכיפת העבירה של נהיגה בשכרות, ובד בבד הטיל חובות ליישום הסמכויות.
4. נוהל זה משלב בתוכו את השינויים האמורים בחקיקה, וכן שולבו בו הוראות שמטרתן ליעל את שיטת העבודה, ובכלל זה, הנחיה לבצע במקרים שיעמדו בתנאים שנקבעו בנוהל זה תיחקור של החשוד כבר בזירת העבירה ע"י השוטר המטפל באירוע.
5. נוהל זה מחליף את הנוהל הקודם בנושא, וכן את ההנחיות שהופצו בעקבות פסיקת בית המשפט העליון ע"פ 1641/04 לאוניד לוינג נגד מדינת ישראל ו- ע"פ 386/04, 7237/04 דני בניאשווילי נגד מדינת ישראל, במכתבנו 091/5037/35008 מתאריך 29.12.04, וכן במברקים אמאתן 2302 מתאריך 16/12/04 ו- אמאתן 2358 מתאריך 23/12/04, ובחוזר תביעות 1/05, ואין לפעול על פי הם.

הבסיס החוקי

פקודת התעבורה [נוסח חדש] תשכ"א – 1961 (להלן: "פקודת התעבורה") קובעת:

- סעיף 64ב(א) - הגדרות ל- "ממונה על רכב", "משקה משכר", "סם מסוכן" ו-"שיכור".
- סעיף 64ב(א1) - סמכותו של שוטר לדרוש מנהג או ממונה על רכב לתת דגימת נשיפה לבדיקה לגלוי אלכוהול.
- סעיף 64ב(ב) - סמכותו של שוטר לדרוש מנהג או ממונה על רכב שהיה מעורב בתאונת דרכים או שחשוד כשיכור לתת דגימת שתן או דם לבדיקה לגלוי אלכוהול או סמים, וכן, סמכות להורות על נטילת דגימת דם לבדיקה כאמור גם מנהג או ממונה על רכב שהוא מחוסר הכרה.
- סעיף 64ב(ב1) - סמכות רופא ליטול דגימת דם או נוזל גוף אחר, לבקשת שוטר, מנפטר אשר חשוד כי היה בין הגורמים לתאונת דרכים, לשם בדיקה לגלוי אלכוהול או סמים בגופו.
- סעיף 64ב(ב2) - חובת שוטר להודיע את מטרת נטילת הדגימה, לבקש הסכמה לתתה ולהסביר לאדם ממנו

- מבקשים את הדגימה את המשמעות המשפטית של הסרוב לתת דגימה.
- סע' 64ב(ב3)(1) החובה ליטול את הדגימות תוך שמירה על כבוד האדם ממנו נוטלים את הדגימה, על פרטיותו ועל בריאותו.
 - סע' 64ב(ב3)(2) המקום בו תערך נטילת דגימת הנשיפה.
 - סע' 64ב(ב3)(3) המקום בו תיעשה נטילת דגימת דם והגורם המוסמך לנוטלה.
 - סעיף 64ב(4) איסור ליטול דגימת דם אם קיימת מניעה בריאותית לכך.
 - סעיף 64ב(5) משך הזמן ששוטר מוסמך לעכב אדם ממנו נדרשת דגימה.
 - סעיף 64ב(ג) סמכות שר התחבורה להתקין תקנות בנושא.
 - סעיף 64ב(ד) קבילות תעודות שניתנו על תוצאות הבדיקות כראיה בבית המשפט.
 - סעיף 64ב(ה) הסמכות בנוגע לקטין ומוגבל בשכלו.
 - סעיף 64ב(ו) אי תחולת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – חיפוש בגוף החשוד), התשנ"ו-1996 (להלן – "חוק החיפוש") על נטילת הדגימות לפי ההסדר שבפקודת התעבורה.
 - סעיף 64ג דין וחשבון על בדיקת שכרות.
 - סעיף 64ד סרוב לבדיקת שכרות.
 - סעיף 39א עונש פסילת מינימום של רשיון נהיגה בשל נהיגה בשכרות.
 - סעיף 47 סמכות פסילה מנהלית.
 - סעיף 28 סמכות מעצר נהג שכור שאינו מוסר את פרטיו או רשיונו.

תקנות התעבורה, תשכ"א-1961 (להלן: "תקנות התעבורה") קובעות:

- תקנה 169א הגדרות למונחים "אלכוהול", "בדיקת נשיפה", "בדיקת מעבדה" ו- "המידה הקבועה".
- תקנה 169ג(ג) המקום בו תיבדק דגימת הדם או השתן שנלקחו לבדיקה.
- תקנה 169ד(ב) קבילות תוצאת בדיקת נשיפה לעניין ריכוז האלכוהול כראיה בבית המשפט בעבירות נהיגה תוך שכרות.
- תקנה 169ה(ג) קבילות תוצאת בדיקת מעבדה של דגימת דם כראיה בבית המשפט בעבירות של נהיגה תוך שכרות.
- תקנה 169ז אופן הבדיקה במכשיר לבדיקת נשיפה.
- תקנה 169ח אופן הבדיקה של דוגמת דם בבדיקת מעבדה.
- תקנה 169ט תעודות על תוצאות בדיקות נשיפה, שתן ודם.

פרק ב' סימון ד' לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), תשנ"ו-1996 (להלן: "חוק המעצרים")

- סעיף 23 סמכות שוטר לעצור בלא צו.
- סעיף 24 ביצוע מעצר.
- סעיף 66 הגדרת עיכוב.
- סעיף 67 עיכוב חשוד במקום.
- סעיף 69 עיכוב לצורך חיפוש ולבדיקת מסמכים.
- סעיף 71 עיכוב כלי רכב לשם חיפוש.
- סעיף 72 הנוהל בעיכוב.

סעיף 73 - משך העיכוב.

סעיף 74 - דו"ח על עיכוב.

פקודת מטא"ר 14.01.34 "עיכוב, מעצר ושחרור"

הגדרות

- "אלכוהול"** - כוהל אתילי, אתנול, אתיל אלכוהול.
- "המידה הקבועה"** - ריכוז אלכוהול לפי אחד מאלה:
1. חמישים מיליגרם של אלכוהול במאה מיליליטר של דם.
 2. ריכוז אלכוהול באויר נשוף ברמה שוות ערך לריכוז האמור בפסקה (1), או 240 מיקרוגרם אלכוהול בליטר אחד בדוגמה של אויר נשוף שנעשתה בבדיקת נשיפה.
- "ממונה על רכב"** - אחד מאלה:
1. מי שעוסק בהוראת נהיגה, בעת שהלומד נהיגה נוהג ברכב.
 2. מי שיושב לצידו של נוהג חדש ברכב, לצורך מילוי חובת הליווי לפי סעיפים 1א12 או 2א12 בפקודת התעבורה.
- "משקה משכר"** - משקה שריכוז האלכוהול בו גבוה מהריכוז שקבע שר התחבורה בהתייעצות עם שר הבריאות ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת. לעניין זה, רישום ריכוז האלכוהול על גבי מכל המשקה יהיה ראיה לכאורה לריכוז האלכוהול המצוי במשקה.
- "נהג חדש"** - כמשמעותו בסעיף 12א בפקודת התעבורה: מי שהוציא רשיון לנהיגת רכב מנועי ולא היה בידו קודם לכן רשיון נהיגה, או שהיה בידו רשיון לנהיגת אופנוע, תלת אופנוע, קטנוע, טרקטור או מכונה ניידת בלבד, שאז רואים אותו לעניין זה כמי שלא היה בידו רשיון נהיגה, וכן מי שבמהלך תקופת היותו נהג חדש עבר עבירה מן התוספת השלישית בפקודת התעבורה ורשיונו חודש. משך הזמן בו נהג הוא "נהג חדש" הינו שנתיים מיום הוצאת רשיון הנהיגה או חידושו כאמור.
- עובדת היותו של נהג בגדר "נהג חדש" מצויינת על גבי רשיון הנהיגה.
- "סם"** - סם מסוכן, כהגדרתו בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש] תשל"ג-1973, למעט סם שקבע שר הבריאות ובתנאים שקבע.
- "שוטר"** - לעניין סעיף 5ג לנוהל זה, הדין בסמכות שוטר לבקש מרופא ליטול דגימת דם מנפטר, להלן בעלי התפקידים הנכללים בגדר "שוטר", כפי שקבע שר התחבורה:
- קצין את"ן מחוזי, סגן קצין את"ן מחוזי, קצין את"ן מרחבי, עוזר קצין את"ן מרחבי, בוחן תנועה ותאונת דרכים מחוזי, ראש מחלק חקירות תנועה, קצין חקירות תאונת דרכים, קצין בוחנים, סגן ראש מחלק חקירות תנועה, סגן ראש מחלק תנועה, ראש בוחנים באת"ן ת"א, ראש משרד תנועה, ראש מדור תאונת דרכים באת"ן, קצין מדור תאונת דרכים באת"ן, בוחן תנועה, בוחן בכיר, חוקר תנועה, סייר בוחן, רכז לשכת תנועה, ראש מחלק

פיקוח, קצין פיקוח, מפקד יחידת פיקוח.

”שיכור”

- אחד מאלה :

- (1) מי ששותה ”משקה משכר” בעת נהיגה או בעת שהוא ממונה על הרכב.
- (2) מי שבגופו מצוי סם מסוכן או תוצרי חילוף חומרים של סם מסוכן.
- (3) מי שבגופו מצוי אלכוהול בריכוז הגבוה מהריכוז שקבע שר התחבורה, בהתייעצות עם שר הבריאות ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת (”המידה הקבועה”).
- (4) מי שנתון תחת השפעת משקה משכר או תחת השפעת סם מסוכן, ובלבד שבבדיקת מעבדה לא נמצא שריכוז האלכוהול בדמו נמוך מהסף שנקבע בתקנות (”המידה הקבועה”).

”שקית מוצגים”

- שקית משטרתית ממוספרת במספר יחודי לה, המצויין על השקית וכן על לשונית שובר הדואר המצורפת אליה, עשויה חומר פלסטי שקוף, אשר לאחר סגירתה באמצעות פס ההדבקה אינה ניתנת לפתיחה אלא על ידי גרימת נזק נראה לשקית, אותה ניתן לקבל ממדור ת”ד באגף התנועה.

השיטה

1. כללי

- א. פקודת התעבורה קובעת איסור נהיגה כשהנהג שיכור ואיסור היות אדם ממונה על רכב כשהוא שיכור. הפקודה קובעת לעניין זה מי יחשב שיכור, אילו בדיקות תיעשנה לגלוי השכרות, מהן סמכויותיו של שוטר בהקשר זה, והוראות באשר לאופן עריכתן של הבדיקות.
- ב. פקודת התעבורה קובעת מפורשות בסעיף 64(ו) שבה, כי הוראות חוק החיפוש אינן חלות על בדיקות להוכחת נהיגה בשכרות, המוסדרות בהוראות פקודת התעבורה. כלומר, הוראות פקודת התעבורה קובעות הסדר שונה לעניין סעיף 2(ב) לחוק החיפוש.
- ג. סעיף 64 לפקודת התעבורה מקנה סמכות לשוטר לדרוש בדיקה לגלוי שכרות (מאלכוהול או מסמים) מנהג, ממורה נהיגה או ממלווה של נהג חדש החשוד כשיכור וכן מאדם כאמור המעורב בתאונת דרכים. הסמכות לדרוש ביצוע בדיקת נשיפה לגלוי אלכוהול מנהג, ממורה נהיגה וממלווה של נהג חדש קיימת גם במקרים בהם לא בוצעה עבירת תעבורה כלשהי.
- ד. מטעמי נוחות, פרק 2 בנוהל מתייחס לנהג החשוד כשיכור. ההוראות בפרק זה המתייחסות לנהג חלות (בשינויים המחוייבים) גם על ”ממונה על רכב”, כלומר מלווה של נהג חדש ומורה נהיגה בעת הוראת נהיגה, זאת בכפוף לאמור לגביהם בפרק 4 בנוהל זה, וכן חלות ההוראות האמורות על תאונת דרכים, זאת בכפוף לאמור בפרק 5 לנוהל, באשר לתאונת דרכים קטלנית.
- ה. הוכחת העבירה של נהיגה בשכרות יכולה להעשות באחת הדרכים הבאות :

- 1) באמצעות בדיקות, כשלעניין שכרות מאלכוהול, המחוקק קבע אמות מידה ("המידה הקבועה") שבהתקיימן רואים את הנהג או הממונה על רכב שיכור, ולעניין סמים, המחוקק קבע, כי די בהמצאות סם מסוכן או תוצר חילוף חומרים של סם מסוכן **בכמות כלשהי** בגוף הנבדק, להוכחת שכרותו.
- 2) באמצעות ראיות, כאשר לעניין הוכחת השפעת האלכוהול או הסם על הנהיגה או על היכולת להיות ממונה על רכב, יש צורך בראיות מהן ניתן ללמוד על השיכרות, לרבות ראיות באשר לאופן הנהיגה, וראיות חזותיות והתנהגותיות המבוססות על התרשמות השוטר, ולצורך זה נערכת "בדיקת מאפיינים".
- 3) על אף האמור בס"ק 2 לעיל, אם נערכה בדיקה לגלוי שכרות, ומידת האלכוהול שנמצאה בה לא עלתה על הסף שנקבע ("המידה הקבועה") אין להסתמך במקרה כזה על דו"ח המאפיינים לשם הוכחת השכרות.
- 4) לפיכך, מובהר, באשר לנחיצות עריכת בדיקת המאפיינים, כי ניתן לעשות שימוש בממצאים שבדו"ח המאפיינים כראיה להוכחת החשד לשכרות, במקרים בהם נדרשת הוכחת החשד כבסיס להצדקת דרישת השוטר למסור דגימה לבדיקה. בנוסף, הממצאים בדו"ח המאפיינים מצטרפים לכלל ראיות התביעה ומחזקים את תוצאות הבדיקה, ככל שחיוק כזה נדרש בנסיבות המקרה, וכן, הדו"ח יכול לשמש ראיה להוכחת השכרות במקרים בהם לא ניתן היה לערוך בדיקה לגלוי שכרות או שהבדיקה לא צלחה.
- 5) סעיף 64ב(א) לפקודת התעבורה, כפי שתוקן, קובע, כי שיכור הוא, בין היתר, גם מי ששותה משקה משכר בעת נהיגה או בעת שהוא ממונה על רכב. מובהר, כי טרם נקבע בתקנות גובהו של הריכוז במשקה המשכר, הנדרש כיסוד עובדתי בעבירה זו, ועל כן, בשלב זה, אין לאכוף הוראה זו בחוק.

2. הטיפול בנהג החשוד כשיכור

א. פיקוח על הנהג

- בשל חשיבות אבטחת נהג החשוד בנהיגה בשכרות לעניין הוכחת העבירה, נדרש שוטר לבודד את הנהג החשוד ולשמור עליו מפני שתיה נוספת או התנהגות אחרת, כפי שיפורט להלן.
- נתפס נהג חשוד בנהיגה בשכרות, על השוטר לפעול כדלקמן:
- 1) להרחיק את החשוד מרכבו תוך תפיסת ראיות פיסיות להוכחת העבירה כגון: בקבוקי משקה אלכוהול, סמים או כלים לשימוש בסמים.
 - 2) לשמור על קשר עין רצוף עם החשוד ולוודא כי אינו שותה כל משקה שהוא ואינו נוטל סמים עד למועד עריכת בדיקת שכרות. לפיכך, יש לאסור על החשוד לשוטט בזירת הארוע.
 - 3) אין להתיר לחשוד אכילה או עישון סיגריות בטרם בוצעה בדיקת השכרות.

השוטר יתעד את נסיבות הפיקוח כאמור בדו"ח פעולה/ במזכר.

ב. חיפוש ברכב

- 1) במקרה שהשוטר חושד כי ברכב בו נהג החשוד יש ראיה הקשורה לביצוע העבירה של נהיגה בשכרות, רשאי הוא להורות לעכב את כלי הרכב ולערוך בו חיפוש. אם הנסיבות מאפשרות זאת, יש לערוך את החיפוש במקום עצירת הרכב.

- (2) סבר השוטר כי העמדת הרכב באותו מקום לצורך עריכת החיפוש עלולה להפריע לתנועה או לבטיחותה, רשאי הוא להורות על העברת הרכב לחצר תחנת המשטרה הקרובה ו/או ליחידת האת"ן הנוגעת בדבר לצורך עריכת החיפוש, הכל בהתאם לנסיבות המקרה.
- (3) אם תימצא ראייה הקשורה לעבירה יש לתפוס אותה כמוצג, לתעד את התפיסה, לסמן את המוצג ולציין את מקום אחסונו. טופס תפיסת המוצג יצורף לחומר הראיות.
- (4) במקרה שהחיפוש ברכב הסתיים במקום הארוע, יוזמן אדם, מטעם הנהג החשוד, לקחת את הרכב ממקום עצירתו, או שהרכב יוחנה בצורה מסודרת וכחוק תוך נקיטת כל האמצעים לאבטחת הרכב (נעילה וכיו"ב).
- (5) סבר השוטר כי העמדת הרכב באותו מקום עלולה להפריע לתנועה או לבטיחותה, רשאי הוא להורות על העברת הרכב לצורך החנייתו במקום אחר.

ג. עריכת בדיקת מאפיינים

- (1) בכל אירוע בו מעורב נהג החשוד בנהיגה בשכרות על השוטר לערוך בדיקת מאפיינים לנהג תוך התייחסות לקריטריונים קבועים של מאפייני חזות והתנהגות של הנהג, ולמלא את טופס בדיקת המאפיינים שבנספח א'.
- (2) על השוטר להקפיד להתייחס בכתב לכל הפרטים המופיעים בטופס הנ"ל.
- (3) יודגש כי ככלל, את בדיקת המאפיינים הנ"ל ומילוי הטופס יש לבצע בכל מקרה, גם אם החשוד מוכן להבדק בבדיקת נשיפה, בדיקת שתן או בדיקת דם.

ד. נשיפון

- בנוסף לבדיקה ההתנהגותית ניתן לעשות שימוש גם ב"נשיפון" כאינדיקציה לגלוי נוכחות אלכוהול באוויר נשוף, ובלבד שניתנה הסכמת הנבדק לכך:
- (1) הנשיפון הינו כלי עזר בלבד לבדיקה ראשונית באם נמצא אלכוהול באוויר הנשוף.
 - (2) אין להסתמך על ממצאי הנשיפון כראיה בלעדית להוכחת השכרות בבית המשפט.
 - (3) בכל מקרה בו יעשה שימוש בנשיפון, והממצא יצביע על חשד לנהיגה בשכרות, יפעל השוטר לביצוע בדיקה לחשוד באמצעות מכשיר ה"נשוף" או באמצעות בדיקת דם, כמותווה בנוהל זה.
 - (4) יודגש, כי השימוש בנשיפון אינו בא במקום מלוי טופס בדיקת מאפיינים לחשוד.
 - (5) במקרה של שימוש בנשיפון יש לערוך תרשומת על הבדיקה ותוצאותיה, ולצרפה לחומר הראיות. יובהר, כי אין צורך לשמור את הנשיפון לאחר הבדיקה.

ה. בדיקת נשיפה

- (1) בדיקת נשיפה הינה בדיקת אויר נשוף של אדם, הנעשית באמצעות מכשיר "נשוף" אשר אושר על ידי שר הבריאות כנדרש על פי החוק, לבדיקת המצאותו של אלכוהול בגופו של אדם, ולקביעת ריכוז האלכוהול. המכשיר שבשימוש הינו ינשוף DRAGER ALCOTEST 7110 MK III IL.

- (2) במקרה שהבדיקה ההתנהגותית מבססת את החשד, שמדובר בנהיגה בשכרות עקב השפעת **אלכוהול**, ידרוש השוטר מן הנהג החשוד להיבדק בבדיקת נשיפה באמצעות מכשיר "הינשוף": השוטר יודיע לנהג החשוד את מטרת נטילת הדגימה, בנוסף, השוטר יסביר לו, שחלה עליו חובה להיבדק מכח החוק, וכן יסביר לו השוטר כי בהתאם להוראת סעיף 64ד(א) לפקודת התעבורה, נוהג רכב המסרב להיבדק לפי דרישת שוטר רואים אותו כמי שעבר עבירה של נהיגה בשכרות לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה.
- לאחר כל האמור לעיל, יבקש השוטר מן הנהג החשוד את הסכמתו למתן הדגימה.
- (3) למרות האמור לעיל בסעיפים קטנים 11 ו-2, כשמדובר באירוע של תאונת דרכים, והמעורבים אינם נמצאים במקום האירוע ונלקחו לבית חולים, רשאי הבוחן המטפל באירוע לבצע בדיקת נשיפה למעורבים בתאונה באמצעות הינשוף, גם אם לא בוצעה בדיקת מאפיינים.
- (4) השוטר יתעד בכתב את תוכן הדברים, שהבהיר לנהג החשוד, כמפורט בסעיף קטן ה2 לעיל.
- (5) היה והנהג החשוד סרב לתת הדגימה, יאפשר לו השוטר להעלות בפניו את טעמי סירובו ויתעדם בכתב.
- (6) במקרה של סירוב כאמור, ניתן להביא את הנהג החשוד לדין על עבירה של נהיגה בשכרות (סעיפים 62(3)+64 לפקודת התעבורה). למען הסר ספק, מובהר, כי התיקון החקיקתי אינו מאפשר העלאת טענה בדבר חשש לפגיעה בבריאות בהקשר של בדיקת נשיפה.
- (7) הסכים החשוד להיבדק, בין הסכמה מיידית ובין לאחר קבלת הסבר על ידי השוטר, ניתן לבצע בדיקת נשיפה באמצעות מכשיר הינשוף.
- (8) נטילת דגימת הנשיפה תבוצע בידי שוטר **בהתאם לנוהל הפעלת ינשוף מס' 02.227.16 של מחלקת תו"פ/ מדור מכשור וטכנולוגיה וכן עפ"י חוברת ההפעלה**. תוצאות בדיקת הנשיפה תנתנה בפלט של המכשיר.
- (9) הבדיקה תעשה במקום האירוע, במקום סמוך לו או במקום אחר שיורה השוטר.
- (10) נטילת הדגימה כמפורט לעיל תיעשה באופן שיבטיח שמירה מרבית על כבוד האדם, על פרטיותו ועל בריאותו, ובמידה המועטה האפשרית של פגיעה, אי נוחות וכאב.
- (11) לא יעוכב אדם מעל לזמן הסביר הדרוש, בנסיבות המקרה, ובכל מקרה העיכוב לא יעלה על שלוש שעות.
- (12) בתום נטילת הדגימה יערוך השוטר נוטל הדגימה זכרון דברים בשני העתקים על מהלך הנטילה ויחתום עליו בהתאם לטופס המצורף בנספח ב' לנוהל זה. השוטר ימסור את העתק זכרון הדברים לאדם שממנו ניטלה הדגימה.
- (13) בהתאם לממצאי הבדיקה בינשוף ניתן להביא את הנהג החשוד לדין בגין נהיגה בשכרות (סעיפים 62(3) + 39א לפקודת התעבורה).
- (14) במקרה שאין בידי השוטר מכשיר ינשוף, עליו לבדוק לפי הרשימה המצוינת להלן היכן נמצא מכשיר ינשוף בקרבת מקום.
- (15) להלן מקום הימצא מכשירי ינשוף: ימ"ר מרכז, ימ"ר צפון, את"ן ת"א/ בוחנים, את"ן ירושלים, את"ן שומרון, את"ן לכיש/ משרד התנועה באשדוד, את"ן נגב/ משרד תנועה באר שבע, את"ן חוף/ בוחנים, את"ן גליל, את"ן עמקים, את"ן שרון/ בוחנים, את"ן שפלה/ בוחנים (רחובות), מתנ"א ת"א, מתנ"א מרכז/ שלוחת שפלה, מתנ"א דרום/ שלוחת אילת, מתנ"א דרום/ סיירת (קריית גת), מתנ"א צפון/ שלוחת גליל (ראש פינה), מתנ"א צפון/ שלוחת זבולון.

- 16) במקרה של צפי לעיכוב ממושך ולא סביר בביצוע בדיקת נשיפה בינשוף עקב צורך בהמתנה ממושכת עד לקבלת המכשיר (מעל 30 דקות), או במקרה שאין בנמצא מכשיר ינשוף/ מכשיר ינשוף תקין, על השוטר לתעד בכתב, כי ערך בירור באשר להימצאותו או באשר למיקומו של מכשיר הינשוף ותקינותו ובדבר האפשרות לקבל מכשיר ינשוף תקין בהקדם, הכל – בהתאם לנסיבות המקרה, דהיינו – בכל מקרה על השוטר לתעד בכתב את הסיבה במקרה של אי עשית שימוש בינשוף.
- 17) **מודגש, כי השוטרים נדרשים לעשות שימוש רב ככל הניתן במכשיר הינשוף, לרבות ניוז הינשוף מיחידה ליחידה בהתאם לצורך, תוך שיתוף פעולה, הנדרש מכל שוטר ושוטר לעניין זה!**

1. בדיקות נשיפה אקראיות

- 1) ניתן לבצע בדיקת נשיפה לנהג אף אם אין חשד שנעברה על ידו עבירת תעבורה כלשהי. במסגרת זאת, כלי הרכב יעצרו לבדיקה באופן אקראי, ואולם דרישה מהנהג להיבדק במכשיר "הינשוף" תיעשה רק במקרה ששיחה עם הנהג/בדיקת מאפיינים/ בדיקה באמצעות נשיפון העלו לגביו חשד שהנהג שיכור.
- 2) הבדיקות תערכנה כמפורט בפרק ה' לעיל, ואולם בשונה מן האמור בסעיף קטן 9 לעיל, במקרה שלא עלה חשד שהנהג שיכור, משך עיכובו לא יעלה על חצי שעה.

2. בדיקות דם

- 1) ככלל, בדיקה לגלוי שכרות מאלכוהול תתבצע באמצעות בדיקת נשיפה (בינשוף) ובדיקה לגלוי שכרות מסמים תתבצע באמצעות בדיקת שתן. יחד עם זאת, בנסיבות המפורטות להלן רשאי שוטר לדרוש מנהג החשוד כשיכור נטילת דגימת דם לבדיקה:
- א) העדר אפשרות לעשות שימוש בינשוף מהטעמים, המפורטים בסעיף 16 לעיל (אי זמינות ינשוף/ ינשוף תקין בזמן סביר).
- ב) נעשה שימוש בינשוף, ולא ניתן היה לקבל תוצאה במכשיר מכל סיבה שהיא (כשל בנשיפה, כשל במכשיר, העדר שיתוף פעולה נאות מצד הנהג החשוד, בין בזדון ובין מחוסר יכולת וכיו"ב).
- ג) המדובר בחשד לנהיגה בשכרות עקב השפעת סמים מסוכנים וקיימת מניעה לביצוע בדיקת שתן.
- ד) החשוד ביקש ביזמתו, כי תבוצע לגביו בדיקת דם.
- 2) השוטר ידרוש מן החשוד למסור דגימת דם לבדיקה: השוטר יודיע לנהג את מטרת נטילת הדגימה, יסביר לו כי חלה עליו חובה להיבדק מכח החוק, וכי בהתאם להוראת סעיף 64ד(א) לפקודת התעבורה, נוהג רכב המסרב להיבדק לפי דרישת שוטר רואים אותו כמי שעבר עבירה נהיגה בשכרות לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה. לאחר מכן, יבקש השוטר את הסכמת החשוד למתן דגימת הדם.
- 3) השוטר יתעד בכתב את תוכן הדברים שהבהיר לחשוד, כמפורט בסעיף קטן 2 לעיל, וכן, השוטר יתעד בכתב את הנסיבות בגינן החליט לדרוש נטילת דגימת דם לבדיקה (כמפורט בסעיף קטן 1 לעיל).
- 4) הסכים החשוד או המעורב בתאונת הדרכים למסור דגימת דם, יש לפעול כמפורט להלן:

- (א) ביחידות את"ן תמצאנה ערכות ללקיחת דם לבדיקת שכרות. ערכה תכלול: מבחנות פלסטיות סגורות, שבתוכן חומר משמר וחומר חיטוי ללא אלכוהול (להלן: "ערכה לנטילת דם"). [אישור הרוקח המשטרתי לכך שחומר החיטוי שבערכות המשטרטיות אינו מכיל אלכוהול, מצורף לנוהל זה **כנספת ג'**].
- (ב) נטילת הדגימה תיעשה במקום שבו נוהגים ליטול דגימת דם, דהיינו מרפאה או בית חולים, וכן ניתן לעשותה בתחנת משטרה בתנאי מרפאה.
- (ג) נטילה של דגימת דם תיעשה בידי בעל מקצוע רפואי כהגדרתו בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – חיפוש בגוף החשוד) התשנ"ו-1996, דהיינו: אח או אחות, חובש או רופא.
- (ד) נטילת דגימת דם תיעשה באופן ובמקום שיבטיחו שמירה מרבית על כבוד האדם, על פרטיותו ועל בריאותו, ובמידה המועטה האפשרית של פגיעה, אי נוחות וכאב.
- (ה) השוטר ימסור לנוטל הדגימה מבחנה ותמיסת חיטוי ללא אלכוהול, אותה יקח מהערכה לנטילת דם.
- (ו) השוטר יוודא כי מקום הדקירה חוטא על ידי נוטל הדגימה בתמיסת החיטוי שנמסרה לו.
- (ז) השוטר ינכח במעמד נטילת הדם, העברתו למבחנה וסגירתה.
- (ח) השוטר ידביק על המבחנה מדבקה ועליה ירשום את ראשי תיבות שמו, את שמו של החשוד ממנו ניטלה הדגימה ואת תאריך הנטילה, יכניס את המבחנה המסומנת כאמור לשקית מוצגים, ויסגור את השקית היטב עם פס ההדבקה.
- (ט) במקרה שלא נעשה שימוש בשקית מוצגים, יש לתעד במזכר את השמירה על המבחנה עד להעברתה למעבדה ("שרשרת הראיות").
- (י) בעל המקצוע הרפואי מחויב לברר עם האדם שממנו נדרשת דגימת הדם, קודם נטילתה, את מצב בריאותו, ככל שהדבר נוגע לנטילת הדגימה. **התעורר אצל בעל המקצוע הרפואי חשד סביר כי נטילת הדגימה עלולה לפגוע בבריאותו של אותו אדם פגיעה שאינה נובעת ממהות הנטילה, לא ינטול ממנו בעל המקצוע הרפואי את דגימת הדם.**
- (יא) במקרה כאמור בסעיף קטן י' לעיל, באם בעל המקצוע הרפואי הנוטל את הדגימה אינו רופא, הוא רשאי לדרוש כי רופא יבדוק את האדם, ואם רופא, שבדק אותו כאמור, אישר כי אין מניעה בריאותית ליטול את הדגימה, רשאי בעל המקצוע הרפואי ליטול אותה.
- (יב) הסכים החשוד להיפגש עם הרופא, יש להקפיד על כי הפגישה עם הרופא תהיה ביחידות (ללא נוכחות השוטר). סרב החשוד להיפגש עם רופא בנסיבות אלו יש להסביר לו, כי עלולים לראותו כמו שעבר עבירה של נהיגה בשכרות לפי סעיפים 64 ד ו- 62(3) לפקודת התעבורה.
- (יג) בתום נטילת הדגימה יחתים השוטר את נוטל הדגימה על זכרון דברים, בשני העתקים, באשר למהלך הנטילה, באמצעות הטופס המצורף לנוהל **כנספת ב'**. העתק מזכרון הדברים יימסר לאדם שממנו ניטלה הדגימה, והמקור יישאר בידי השוטר ויצורף על ידו לחומר הראיות. **אם נדרש במהלך הבדיקה אישור רופא לכך שאין מניעה בריאותית לנטילת הדגימה, יחתים השוטר גם את הרופא על גבי הטופס האמור.**
- (יד) לא יעוכב אדם מעל לזמן הסביר הדרוש, בנסיבות המקרה, ובכל מקרה העיכוב לא יעלה על שלוש שעות.
- (טו) שובר הדואר שבשקית המוצגים, הנושא את מספר השקית, יתלש מן השקית ויתוויק בתיק החקירה.

- (טז) המבחנה תועבר, באמצעות מעטפה, בהקדם האפשרי בסמוך לאחר נטילת הדגימה, אל המעבדה לטוקסיקולוגיה ופרמקולוגיה בבית החולים ע"ש שיבא בתל השומר, במסירה ביד או בדואר משטרתי רשום עם בקשה לקבל חוות דעת מומחה לגבי כמות האלכוהול הנמצאת בדמו של החשוד או לגבי המצאות סם מסוכן או תוצרי חילוף חומרים של סם מסוכן בדגימת הדם של החשוד, בהתאם לבדיקה הנדרשת.
- (יז) יודגש, כי באם קיים צורך בבדיקת דם הן לצורך גלוי אלכוהול והן לצורך גלוי סמים, יש ליטול דם בשתי מבחנות, אחת לכל בדיקה.
- (יח) האישור הניתן מן המעבדה על מסירת המבחנה וחוות דעת מומחה מן המעבדה על תוצאות הבדיקה יתויקו בתיק החקירה.
- (5) סרב הנהג למסור דגימת דם ללא שהייתה קיימת מניעה רפואית לכך, יודיע לו השוטר, כי סירובו מהווה עבירה של נהיגה בשכרות לפי סעיפים 64 ד ו-62(3) לפקודת התעבורה. היה ועמד החשוד בסירובו, הוא יעוכב לתחנת המשטרה לשם המשך טיפול וחקירתו בעבירה של נהיגה בשכרות.
- (6) מחוסר הכרה
- (א) שוטר רשאי להורות על נטילת דגימת דם גם מנוהג רכב או ממונה על רכב החשוד כשיכור או מעורב בתאונת דרכים שהוא מחוסר הכרה.
- (ב) במקרה כזה, לא יחולו החובות האמורות בסעיף 2ז2 לעיל.
- (ג) עותק מזכרון הדברים, אשר ימולא כאמור בסעיף 4ז2(יג) לעיל, ימסר בהקדם האפשרי לאחד מבני משפחתו של הנבדק שביקש זאת. לעניין זה, "בן משפחה" – בן זוג, הורה, ילד, אח או אחות.

ח. נהיגה תחת השפעת סמים

(1) כללי

- א. קיימים שני סוגי בדיקות בהן ניתן לאתר תוצרי חילוף חומרים של סמים בגוף: בדיקת שתן ובדיקת דם.
- ב. ככלל, יש להעדיף ביצוע בדיקת שתן, שהיא בדיקה חודרנית פחות, על פני בדיקת דם, לשם גילוי הסמים או תוצרי החילוף חומרים של סמים.
- ג. דרישה מחשוד להבדק בבדיקת דם לשם גילוי סמים בגופו תעשה רק כאשר קיימת מניעה לביצוע בדיקת השתן, או אם החשוד מבקש זאת וקיימת אפשרות להעתר לכך.
- ד. כאשר החשוד מחוסר הכרה הבדיקה שתערך לשם גילוי סמים היא בדיקת דם בלבד.
- (2) כאשר עולה חשד שהנהג נתון להשפעת סמים מסוכנים, כגון: דיבור איטי, התנהגות רדומה, החזקת סמים או החזקת כלים לשימוש בסמים ונהיגה באופן המעורר חשד, על השוטר לערוך דו"ח מאפיינים לפי הטופס שבנספח א', לדרוש מן הנהג להלוות אליו לצורך עריכת בדיקות לגילוי סמים, ולעכב את הנהג לחקירה.

3) השוטר יודיע לנהג החשוד את מטרת נטילת הדגימה, בנוסף, השוטר יסביר לו, שחלה עליו חובה להיבדק מכח החוק, וכן יסביר לו השוטר כי בהתאם להוראת סעיף 64 לפקודת התעבורה, נוהג רכב המסרב להיבדק לפי דרישת שוטר רואים אותו כמי שעבר עבירה לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה.

לאחר כל האמור לעיל, יבקש השוטר מן הנהג החשוד את הסכמתו למתן הדגימה.

4) השוטר יתעד בכתב את תוכן הדברים, שהבהיר לנהג החשוד, כמפורט בסעיף קטן ח3 לעיל.

5) היה והנהג החשוד סרב לתת הדגימה, יאפשר לו השוטר להעלות בפניו את טעמי סירובו ויתעדם בכתב.

6) במקרה של סירוב כאמור, ניתן להביא את הנהג החשוד לדין על נהיגה בשכרות. למען הסר ספק, מובהר, כי התיקון החקיקתי אינו מאפשר העלאת טענה בדבר חשש לפגיעה בבריאות בהקשר של בדיקת שתן.

7) הסכים החשוד להיבדק, בין הסכמה מיידיית ובין לאחר קבלת הסבר על ידי השוטר, ניתן ליטול את הדגימה.

8) אופן נטילת דגימת השתן

א) נטילת דגימת שתן תעשה תחת השגחת השוטר, במקום ובמועד שיוורה השוטר, ובלבד שתערך באופן השומר על כבוד האדם, על פרטיותו ועל בריאותו.

ב) דגימת השתן תלקח בכלי הניתן לסגירה.

ג) הכלי יסומן באמצעות מדבקה עליה ירשום השוטר את ראשי תיבות שמו, את שמו של החשוד ואת תאריך הנטילה.

ד) הכלי עם הדגימה יוכנס לשקית מוצגים שתסגר היטב עם פס ההדבקה.

ה) שובר הדואר שבשקית המוצגים, הנושא את מספר השקית, יתלש מהשקית ויתוייק בתיק החקירה.

ו) במקרה שלא נעשה שימוש בשקית מוצגים, יש לתעד במזכר את השמירה על הכלי עם הדגימה עד להעברתו למעבדה ("שרשרת הראיות").

ז) דגימת השתן תועבר בהקדם האפשרי, בסמוך לאחר נטילת הדגימה, באמצעות מעטפה, אל המעבדה לטוקסיקולוגיה ופרמקולוגיה בבית החולים ע"ש שיבא בתל השומר, במסירה ביד או בדואר משטרתי רשום, עם בקשה לקבל חוות דעת מומחה לגבי המצאות סמים מסוכנים או תוצרי חילוף חומרים של סמים מסוכנים בדגימת השתן של החשוד.

ח) האישור הניתן מן המעבדה על מסירת הדגימה וחוות דעת המומחה מן המעבדה על תוצאות הבדיקה יתוייקו בתיק החקירה.

ט. קטין ומוגבל בשכלו

ההוראות בנוהל זה תקפות גם לגבי נוהג רכב שהוא קטין או שקיים חשש שהוא מוגבל בשכלו, ואין צורך לגביהם בהסכמת האפוטרופוס לנטילת הדגימות.

3. פתיחת תיק חקירה/ רישום דו"ח תנועה

א. כאשר הראיות להוכחת השכרות מבוססות על תוצאת בדיקת נשיפה במכשיר ינשוף הנהג לא ילקח לחקירה במשטרה אלא יתבצע תחקור של הנהג כבר במקום שבו נתפס, זאת בהתקיים התנאים הבאים:

(1) שכרות הנהג פחותה מפי 3 המידה הקבועה בחוק.

(2) לנהג אין עבר תעבורתי בשכרות.

(3) אין מדובר ב"נהג חדש".

ב. בסיום התחקור, ובכפוף לכך שיש די ראיות להוכחת העבירה, ירשם לנהג דו"ח בגין העבירה של נהיגה בשכרות, ויצורפו לדו"ח כל המסמכים הרלבנטיים.

ג. בכל מקרה אחר של חשד לביצוע עבירת שכרות בנהיגה, לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה, כמפורט להלן, יפתח תיק חקירה (פ"ל) והנהג יוזמן לחקירה:

(1) שכרות הנהג גדולה מפי 3 ומעלה המידה הקבועה בחוק.

(2) לנהג החשוד כשיכור עבר תעבורתי בנהיגה בשכרות.

(3) הנהג החשוד כשיכור הוא "נהג חדש".

(4) כאשר החשוד כשיכור הוא מורה נהיגה או מלווה של נהג חדש.

(5) קם חשד לשכרות מסמים.

(6) כאשר כמותוהוה בנוהל זה ניטלת דגימת דם או דגימת שתן.

(7) כאשר האדם שנדרש להבדק מסרב לתת דגימה.

(8) כאשר קם חשד לשכרות מאלכוהול אולם מסיבה כלשהי אין אפשרות לבצע בדיקה.

(9) הנהג מעורב בתאונת דרכים - במקרה כזה אין לפתוח תיק פ"ל, אלא החקירה תתבצע במסגרת תיק התאונה (ת"ד או נ"ב).

ד. אופן ביצוע תחקור על ידי שוטר תנועה/ סייר

תחקור חשוד על ידי שוטר תנועה במקרה העומד בתנאים שבסעיף 3(א) לעיל יעשה כדלקמן:

(1) התחקור יבוצע בסיום ביצוע בדיקת הנשיפה, בהתאם לשאלה בסוף הטופס שבנספח א'. (סעיף 8)

(2) בתחילת התחקור יקריא השוטר לנהג החשוד את נוסח האזהרה המופיע בטופס, ויחתיים אותו על כך שהבין את משמעותו. לאחר מכן, השוטר יציג בפני החשוד את השאלה המופיעה בטופס וירשום את תשובת החשוד כלשונה במקום המתאים לכך בטופס. סרב החשוד להשיב לשאלה, ירשם סירובו בטופס.

(3) בסיום התחקור, יתבקש החשוד לאשר בחתימתו את הדברים שנרשמו מפיו, והשוטר יאשר בחתימתו, כי רשם את תשובת החשוד כפי שנמסרה לו. סרב החשוד לחתום על גבי הטופס, ירשם סרובו על ידי השוטר במקום המיועד לחתימת החשוד.

(4) הצביעו הראיות על כך שהחשוד עבר עבירה של נהיגה בשכרות, ירשם לחשוד דו"ח תנועה מסוג הזמנה לדין. חומר הראיות - הכולל את טופס בדיקת המאפיינים ואת התחקור (בסעיף 8 לנספח א'), פלט תוצאות בדיקת הנשיפה, דו"ח פעולה (אם נרשם) מזכרים (אם נרשמו) וכל ראיה נוספת, אם נאספה - יוצמדו לדו"ח התנועה.

5) הדו"ח וחומר החקירה המצורף אליו יועברו לעיונו של הקצין המוסמך לשיקול דעתו בדבר אפשרות פסילה מנהלית של הנהג החשוד. ההחלטה בנוגע לפסילה מנהלית של הנהג, למעצרו ולשחרורו בתנאים תעשה בהתאם לפקודות המשטרה, לנהלי את"ן ולהנחיות בנושא.

ה. חקירה בתחנה ומעצר

- 1) אדם שנדרש עיכובו לצורך עריכת בדיקת נשיפה, או על מנת להלוות לשוטר למתן דגימת דם ו/או שתן, יעוכב בהתאם להוראות בנוגע לסמכות עיכוב.
- 2) במקרה של פתיחת תיק חקירה יש לחקור את החשוד תחת אזהרה בגין החשד לנהיגה בשכרות או היותו ממונה על רכב כשהוא שיכור, ובמקרה שאדם סרב להיבדק בבדיקת נשיפה שתן או דם - הוא יחקר גם בגין סרובו.
- 3) בסיום החקירה, ובהתאם לממצאים ישקול הקצין הממונה באם ניתן להסתפק בעיכוב ולשחרר את הנחקר בתנאים או שיש אינטרס ציבורי במעצרו.
- 4) הקצין הממונה יתן דעתו לעילות המעצר הקבועות בחוק, ובשיקוליו יתחשב, בין השאר, בדרגת חומרת נסיבות העבירה, מידת השכרות, ובנסיבות אחרות (חשש להמלטות מן הדין, למשל) בהרשעותיו הקודמות של החשוד, בתיקים/ בדוחות התלויים ועומדים נגדו בגין ביצוע עבירת שכרות בנהיגה, במידת המסוכנות הנשקפת מן החשוד לציבור, ובממצאי החקירה.
- 5) החליט הקצין הממונה כי הנסיבות מצדיקות את מעצרו של החשוד, יפעל לסיום החקירה בהקדם, לרבות קבלת חוות דעת מהמכון לטוקסיקולוגיה (במקרה שנמסרה דגימת דם או שתן לבדיקה), כל זאת לצורך העברת התיק לתביעות והעמדתו לדין של החשוד סמוך למועד ביצוע העבירה ו/או לצורך הגשת בקשה למעצר עד תום ההליכים, לפי הענין.
- 6) באם לא ניתן לחקור את החשוד מיד עם הבאתו לתחנה, מפאת רמת שכרותו הגבוהה, יש לתעד זאת בכתובים ולהמתין עד שניתן יהיה לחוקרו.

4. הטיפול בממונה על רכב

א. כללי

- 1) כפי שצויין בסעיף 1ג לעיל, בנוסף לסמכות שוטר לדרוש בדיקה לגלוי שכרות (מאלכוהול או מסמים) מנהג החשוד כשיכור, השוטר מוסמך לדרוש ביצוע בדיקות כאמור גם ממורה נהיגה וממלווה של נהג חדש, כאשר - בדומה לנהג - לגבי בדיקת נשיפה, הסמכות לדרוש מהם את ביצועה קיימת גם במקרים בהם לא בוצעה על ידם עבירת תעבורה כלשהי, ולגבי בדיקות שתן ודם, הסמכות לגביהם קיימת, אם קיים חשד שהם שיכורים או אם הם היו מעורבים בתאונת דרכים.
- 2) כאמור בסעיף 1ד לעיל, מטעמי נוחות, בנוהל זה ההוראות מתייחסות לנהג רכב, אולם הן חלות, בשינויים המחוייבים, גם על מורה נהיגה ומלווה של נהג חדש, אלא אם נאמר אחרת.
- 3) השינויים המחוייבים, כאמור בס"ק 2 לעיל, נובעים מכך, שהעבירה שעובר נהג לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה היא של נהיגה בשכרות, בעוד העבירה שתיוחס לממלווה של נהג חדש ולמורה נהיגה, לפי סעיף 62(3) האמור, היא של היות אדם ממונה על רכב בעת שהוא שיכור. בנוסף, קיים שוני במשמעות הסירוב להבדק, כפי שיפורט להלן.
- 4) להלן יפורטו רק ההוראות המיוחדות הנוגעות לאכיפה כלפי מורה נהיגה וכלפי מלווה של נהג חדש.

ב. מלווה של נהג חדש

- 1) נוסע לצד הנהג, שהיה שיכור בעת ששימש מלווה לנהג חדש, כמשמעותו בסעיף 1א12 לפקודת התעבורה, מבצע עבירה של שכרות בהיותו ממונה על הרכב, בניגוד לסעיף 62(3) לפקודת התעבורה.
- 2) בנוסף לכך, נוסע שיכור לא יוכל להיחשב מלווה, לצורך קיום החובה שבסעיף 1א12 שבפקודת התעבורה, ובמקרה כזה, הנהג החדש ימצא מבצע עבירה של נהיגה, כשלא יושב לצדו מלווה כנדרש, וכן, נוסע שיכור לא יוכל להיחשב מלווה לעניין הוראת סעיף 2א12 שבפקודת התעבורה, ובמקרה כזה, נהג חדש שטרם מלאו לו 21 שנים ימצא מבצע עבירה של הסעת יותר משני נוסעים, מבלי שיושב לידו אדם הכשיר להיות מלווה.
- 3) שוטר רשאי לדרוש נטילת דגימת נשיפה, שתן ודם, גם מאדם המלווה נהג חדש לצורך מילוי החובה שבסעיפים 1א12 ו-2א21 לפקודת התעבורה, זאת אם התעורר חשד שהמלווה שיכור או אם המלווה היה מעורב בתאונת דרכים.
- 4) ההוראות בנוהל זה החלות על נהג שחשוד כשיכור תקפות, בשינויים המחוייבים (כמובהר בסעיף 3א4 לעיל), גם לעניין דרישה ממלווה של נהג חדש להיבדק, ויש לפעול לפיהן, זאת אלא אם נאמר בנוהל אחרת.
- 5) על אף האמור בנוהל זה בסעיפים 2ה2, 2ז2, 2י2 ו-3ח2 לעיל, משמעותו של סירוב מלווה להיבדק שונה ממשמעות סירובם להיבדק של נהג ומורה נהיגה החשודים כשיכורים או מעורבים בתאונת דרכים, ולפיכך, בטרם נטילת הדגימה, על השוטר להסביר למלווה, כי סירובו להיבדק לפי דרישת שוטר מהווה עבירה לפי סעיף 64ד(ב) לפקודת התעבורה, שדינה קנס כאמור בסעיף 61א(1) לחוק העונשין, אשר שיעורו מתעדכן מעת לעת.

ג. מורה נהיגה

- 1) חל איסור על היות מי שעוסק בהוראת נהיגה שיכור, בעת שהלומד נהיגה נוהג ברכב (בנוהל זה: "מורה נהיגה"). העובר על איסור זה מבצע עבירה לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה, של היות אדם שיכור בעת שהוא ממונה על רכב.
- 2) שוטר רשאי לדרוש נטילת דגימת נשיפה, שתן ודם, ממורה נהיגה, אם התעורר חשד שהמורה שיכור או אם מורה הנהיגה מעורב בתאונת דרכים.
- 3) ההוראות בנוהל זה, החלות על נהג שחשוד כשיכור, תקפות גם לעניין דרישה ממורה נהיגה להיבדק, ויש לפעול לפיהן, ואולם לעניין סעיפים 2ה(6), 2ז5 ו-2ח(6), העבירה שיש ליחס למורה נהיגה המסרב למסור דגימה היא היות אדם שיכור בעת שהוא ממונה על רכב, עבירה לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה.

5. הטיפול בתאונת דרכים קטלנית

- א. שוטר רשאי לדרוש מכל נהג, מורה נהיגה ומלווה של נהג חדש המעורב בתאונת דרכים קטלנית להבדק כמותוהו בנוהל זה, בין אם קיים חשד שהוא שיכור ובין אם לאו.
- ב. שוטר ידרוש מנהג, מורה נהיגה ומלווה של נהג חדש המעורב בתאונת דרכים קטלנית להבדק בכל מקרה בו עולה חשד שהוא שיכור, וכן בכל מקרה שבו הבוחן סבור שהבדיקה נדרשת לצורך בירור נסיבות התאונה.

- ג. כאשר יש חשד סביר, כי אדם, שנפטר עקב תאונת דרכים בה היה מעורב, היה בין הגורמים לתאונה, יבקש שוטר מרופא¹, שאליו הובא הנפטר, ליטול ממנו דגימת דם או נוזל גוף אחר, לשם בדיקה אם מצוי בגופו אלכוהול ובאיזה ריכוז, או אם מצוי בגופו סם מסוכן או תוצרי חילוף חומרים של סם מסוכן. שוטר, לעניין זה, הוא בעל תפקיד שנקבע על ידי שר התחבורה ופורסם בהודעה ברשומות, כמפורט בהגדרת "שוטר" בנוהל.
- ד. אופן נטילת הדגימה יהיה כמותווה בנוהל זה. עותק מזכרון הדברים על הנטילה ימולא כאמור בסעיף 42(ג) בנוהל זה, וימסר בהקדם האפשרי לאחד מבני משפחתו של הנפטר שביקש זאת. לעניין זה, "בן משפחה" – בן זוג, הורה, ילד, אח או אחות.

6. סמכויות השוטר והקצין הממונה בעת טיפול בעבירה של נהיגה בשכרות

- א. נטילת הרשיון לצורך פסילה מנהלית
- 1) העבירה של נהיגה בשכרות מנויה בתוספת הרביעית לפקודת התעבורה, ועל כן, במקרה ששוטר סבור כי נהג עבר לעיניו את העבירה של נהיגה בשכרות או כי בשל עבירה זו נגרמה תאונת דרכים, השוטר יטול את רשיון הנהיגה של הנהג ויפעל בהתאם להוראות סעיף 47 לפקודת התעבורה.
- 2) **מודגש, כי סמכות קצין משטרה לפסול רשיון נהיגה קיימת לגבי נהג בלבד, ואין לפסול מנהלית מורה נהיגה ומלווה של נהג חדש.**
- 3) **כמו כן, מודגש, כי אין לפסול מנהלית נהג שסרב להיבדק, ואשר מחמת סרובו רואים אותו כמי שעבר עבירה לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה, משום שבמקרה כזה ספק אם ניתן לראות את הנהג כמי שעבר לנגד עיני השוטר את העבירה של נהיגה בשכרות. זאת, אלא אם קיימות ראיות נוספות מהן מסתמן שהנהג שיכור.**
- ב. עכוב/מעצר
- 1) העבירה על סעיף 62(3) לפקודת התעבורה הינה "עבירה בת מעצר" שיש בה משום סכנה לשלום הציבור. לפיכך, יש סמכות לשוטר לעצור נהג החשוד בנהיגה בשכרות וכן ממונה על רכב החשוד כשיכור, בלא צו של בית משפט.
- 2) למרות האמור בס"ק 1 לעיל, לא יעצר נהג או ממונה על רכב אם ניתן להסתפק בעיכוב. לפיכך, ככלל, במקרה של חשד לעבירה לפי סעיף 62(3) לפקודת התעבורה יש להפסיק את ביצוע העבירה ולהשתמש תחילה בסמכות העיכוב.
- 3) שוטר מוסמך לעכב כלי רכב לשם ביצוע חיפוש בו, כדי לאתר את מבצע העבירה, קורבנה או ראיה הקשורה בעבירה.
- 4) עיכוב ומעצר חשוד יבוצעו בהתאם להוראות פקודת מטא"ר 14.01.34 והוראות חוק המעצרים (לרבות - הזדהות כשוטר, ומתן הודעה על סיבת העיכוב/מעצר).
- ג. משך העיכוב
- 1) לא יעוכב חשוד, אדם או כלי רכב, מעל לזמן הסביר הדרוש, בנסיבות המקרה, למטרה לשמה נדרש העיכוב, ובכל מקרה לא יעלה משך העיכוב על:
- א. שלוש שעות – אם עוכב חשוד או כלי רכב.

¹ רופא שהוסמך לכך על ידי שר הבריאות.

- ב. חצי שעה – אם עוכב אדם שנדרש להבדק בבדיקת נשיפה במסגרת בדיקות **אקראיות**, ולא קיים לגביו חשד שהוא שיכור.
- (2) יובהר, כי למן הרגע שחשוד הובא לתחנת משטרה והוא נתון בחקירה, אין הוא בחזקת מעוכב, ושעות החקירה במשטרה אינן נחשבות לחלק מהעיכוב המוסדר בחוק המעצרים. אולם, החשוד ישוב ויחשב למעוכב אם במהלך החקירה יודיע על רצונו להפסיקה ולעזוב את תחנת המשטרה, בעוד שהחוקר יסבור כי על החקירה להימשך לאלתר. במקרה כזה, אם חלף פרק הזמן המאפשר את עיכוב החשוד, וקיים צורך בהמשך החקירה - החשוד יעצר.
- (3) במידה שהחיפוש ברכב לא הסתיים בפרק הזמן האמור, ישקול הקצין הממונה הצורך בתפיסת הרכב כמוצג. יש לתעד תפיסת הרכב, ולהודיע לנהג, כי הרכב ישוחרר בסיום החיפוש. הקצין יפעל לסיום מהיר של החיפוש, במידת האפשר, ולהחזרת הרכב לבעליו בהקדם האפשרי.

- ד. דו"ח עיכוב
- (1) מבצע העיכוב יערוך דו"ח בו יפרט את שמו של המעוכב, סיבת העיכוב ומשך העיכוב אם נתקיים אחד מאלה:
- (א) הנהג הובא לתחנת המשטרה.
- (ב) הנהג עוכב לפרק זמן של 20 דקות או יותר (אם עוכב לפרק זמן קצר מזה, אין צורך בדיווח).
- (2) הדיווח יעשה בטופס מ-1072 ומ-3133.

- ה. רישום מוצגים
- שוטר שתפס מוצגים כאמור בסעיף 1א2 לעיל, יתעד התפיסה בחומר הראיות, יסמנם בראשי תיבות שמו ויפעל לרישומם ואיחסונם אצל רשם המוצגים.

- ו. פסילה מנהלית לפי סעיף 47 לפקודת התעבורה
- (1) הקצין המוסמך ישקול באם לפסול את רשיונו של הנהג מכח סעיף 47 לפקודת התעבורה, כל זאת בהתאם ובכפוף לנוהל את"ן פסילה מנהלית מספר 02.231.20.
- (2) יודגש, כי אין לערוך שימוע לנהג כשהינו נתון תחת השפעת אלכוהול. יש להמתין עד שיתפכח.
- (3) היה ובדיקת נשיפה אינה אפשרית בנסיבות המקרה, ובמידה שניטלה דגימת דם או שתן - טרם נתקבלו תוצאות הבדיקה, ישקול הקצין הממונה את דיווחן של הראיות האחרות בתיק החקירה, להוכחת שכרות הנהג (תוצאות בדיקת המאפיינים, ראיות על אופן נהיגת החשוד, התנהגות החשוד, אמירות של הנהג בחקירה, ועדויות או ממצאים אחרים, אם וככל שיהיו) ובמידת הצורך יוועץ בקצין התביעות המחוזי ו/או בראש לשכת התביעות במרחב/ במחוז.

6. הבאה לדין

- א. מקום בו נפתח כנגד נהג תיק פ"ל, נ"ב או ת"ד בעבירה של נהיגה בשכרות, יש לתת קדימות בטיפול בתיק, ובסיום החקירה, ולאחר גיבוש הראיות, יש לסמן על גבי תיק השכרות באדום "שכרות", ולהעבירו לתביעה במהלך תקופת הפסילה המנהלית ו/או תקופת המעצר, על מנת שהתביעה תשקול הגשת בקשה למעצר עד תום ההליכים המשפטיים ו/או בקשה לפסילת הנהג עד תום ההליכים המשפטיים נגדו.

ב. ככלל, יש לתת קדימות בהכנת כתבי אישום בתיקי שכרות, ולפעול ככל הניתן להבאת החשוד לדין תוך התקופה של הפסילה המנהלית.

נכתב ע"י קצינת מדור תביעות עו"ד דנית גלעד, רפ"ק

אגף התנועה הארצי

נספח א'

23 מאי, 2006

כ"ה אייר, תשס"ו

091/5004/37576

תפוצת נהלי מת"ן

הנדון: תיקון נוהל מת"ן - ניתן לבצע שימוע לנהג שיכור אם אינו שיכור כלוט

סימוכין: נוהל מת"ן 02.232.03 "הטיפול בעבירות שכרות בנהיגה"

1. בנוהל מת"ן שבסימוכין, בפרק 6 ("סימכויות השוטר והקצין הממונה בעת טיפול בעבירה של נהיגה בשכרות"), בסעיף ו' ("פסילה מנהלית לפי סעיף 47 לפקודת התעבורה"), בסעיף קטן 2, אחרי המילים: "יודגש, כי אין לערוך שימוע לנהג כשהינו נתון תחת השפעת אלכוהול" יוסף, באותיות מודגשות: "אם הינו שיכור כלוט ואינו מסוגל להבין את הנעשה סביבו".
בסוף אותו סעיף קטן (2) יוסף: "אם מדובר בנהג הנתון תחת השפעת משקאות משכרים ניתן לבצע שימוע, כל עוד הנהג מסוגל להשיב לענין".
2. באותו עמוד, בפרק: "הבאה לדין", יש לתקן את מספרו הסידורי של אותו פרק מ-6 ל-7.

בברכה,

עו"ד דן שני, רב-פקד
ראש מדור תביעות